

ساختار کتاب

کتاب شب امتحان تاریخ (۳) دوازدهم از ۴ قسمت اصلی تشکیل شده است که به صورت زیر است:

۱- آزمون‌های نوبت اول: آزمون‌های شماره ۱ تا ۴ این کتاب مربوط به مباحث نوبت اول است که خودش به دو قسمت تقسیم می‌شود:

الف) آزمون‌های طبقه‌بندی شده: آزمون‌های شماره ۱ و ۲ را فصل به فصل طبقه‌بندی کرده‌ایم؛ بنابراین شما به راحتی می‌توانید پس از خواندن هر فصل از درسنامه تعدادی سؤال را بررسی کنید. حواستان باشد این آزمون‌ها هم، ۲۰ نمره‌ای و مثل یک آزمون کامل هستند. در کنار سؤال‌های این آزمون‌ها نکات مشاوره‌ای نوشته‌ایم. این نکات به شما در درس خواندن قبل از امتحان و پاسخگویی به آزمون در زمان امتحان کمک می‌کند.

ب) آزمون‌های طبقه‌بندی نشده: آزمون‌های شماره ۳ و ۴ را طبقه‌بندی نکرده‌ایم تا دو آزمون نوبت اول مشابه آزمونی را که معلمتان از شما خواهد گرفت، بینید.

۲- آزمون‌های نوبت دوم: آزمون‌های شماره ۵ تا ۱۲ از کل کتاب و مطابق امتحان پایان سال طرح شده‌اند. این قسمت هم، خودش به ۲ بخش تقسیم می‌شود:

الف) آزمون‌های طبقه‌بندی شده: آزمون‌های شماره ۵ تا ۸ را که برای نوبت دوم طرح شده‌اند هم طبقه‌بندی کرده‌ایم. با این کار باز هم می‌توانید پس از خواندن هر فصل تعدادی سؤال مرتبط را پاسخ دهید. هر کدام از این آزمون‌ها هم، ۲۰ نمره دارند؛ در واقع در این بخش، شما ۴ آزمون کامل را می‌بینید. این آزمون‌ها هم نکات مشاوره‌ای دارند.

ب) آزمون‌های طبقه‌بندی نشده: آزمون‌های شماره ۹ تا ۱۲ را طبقه‌بندی نکرده‌ایم؛ پس، در این بخش با ۴ آزمون نوبت دوم، مشابه آزمون پایان سال معلمتان مواجه خواهید شد.

۳- پاسخ‌نامه تشریحی آزمون‌ها: در پاسخ تشریحی آزمون‌ها، همه آن‌چه را که شما باید در امتحان بنویسید تا نمره کامل کسب کنید، برایتان نوشته‌ایم.

۴- درس‌نامه کامل شب امتحانی: این قسمت، برگ برنده شما نسبت به کسانی است که این کتاب را نمی‌خوانند ☺ در این قسمت، همه آن‌چه را

که شما برای گرفتن نمره عالی در امتحان تاریخ (۳) نیاز دارید، در ۱۷ صفحه آورده‌ایم، بخوانید و لذتش را ببرید!

فهرست

شماره صفحه

پاسخ‌نامه	آزمون	نوبت	
۲۳	۳	اول	آزمون شماره ۱ (طبقه‌بندی شده)
۲۳	۵	اول	آزمون شماره ۲ (طبقه‌بندی شده)
۲۴	۷	اول	آزمون شماره ۳ (طبقه‌بندی نشده)
۲۴	۹	اول	آزمون شماره ۴ (طبقه‌بندی نشده)
۲۵	۱۰	دوم	آزمون شماره ۵ (طبقه‌بندی شده)
۲۵	۱۲	دوم	آزمون شماره ۶ (طبقه‌بندی شده)
۲۶	۱۴	دوم	آزمون شماره ۷ (طبقه‌بندی شده)
۲۶	۱۶	دوم	آزمون شماره ۸ (طبقه‌بندی شده)
۲۷	۱۸	دوم	آزمون شماره ۹ (طبقه‌بندی نشده)
۲۷	۱۹	دوم	آزمون شماره ۱۰ (طبقه‌بندی نشده)
۲۸	۲۱	دوم	آزمون شماره ۱۱ (طبقه‌بندی نشده)
۲۸	۲۲	دوم	آزمون شماره ۱۲ (طبقه‌بندی نشده)
۳۰			درس‌نامه توب برای شب امتحان

ردیف	تاریخ	رشته: ادبیات و علوم انسانی	مدت آزمون: ۷۰ دقیقه	kheilisabz.com
	۳	آزمون شماره ۱	نوبت اول پایه دوازدهم دوره متوسطه دوم	نمره
۱	درستی یا نادرستی جمله زیر را مشخص کنید.	اولين روزنامه در ايران، روزنامه وقایع اتفاقیه بود که در تهران منتشر شد.	۰/۲۵	درس اول
۲	کدامیک از شخصیت‌های زیر در کتاب صدرالتواریخ به ستایش امیرکبیر می‌پردازد؟	۱) میرزا آقاخان کرمانی ۲) محمدحسن خان اعتمادالسلطنه ۳) میرزا فتحعلی خان آخوند زاده ۴) میرزا محمدجعفر خورموجی	۰/۲۵	به سؤال چهارگزینه‌ای زیر پاسخ دهید.
۳	جاهای خالی را با کلمه مناسب پر کنید.	یکی از پیشگامان انتقاد به تملق و متکلف‌نویسی .....، مورخ مشهور زمان فتحعلی‌شاه و نویسنده کتاب ..... است.	۰/۵	به سؤال زیر پاسخ کوتاه دهید.
۴	کدام عوامل در دوره معاصر به ترویج و توسعه روش پژوهش علمی تاریخ در ایران کمک کرد؟	.....	۰/۷۵	به سؤال زیر پاسخ کامل دهید.
۵	برجسته‌ترین ویژگی‌های تاریخ‌نگاری سنتی را ذکر کنید. (۴ مورد)	تاریخ‌گذاری به دو دسته تقسیم می‌شود: تاریخ‌گذاری سنتی و تاریخ‌گذاری هدید. هلا و پرگزی های تاریخ‌گذاری سنتی هی بود ...	۱	برجسته‌ترین ویژگی‌های تاریخ‌نگاری سنتی را ذکر کنید. (۴ مورد)
۶	درستی یا نادرستی جمله‌های زیر را مشخص کنید.	الف) ایل قاجار در عصر صفوی برای محافظت از مرزهای خراسان در برابر هجوم ازبکان به نواحی شمالی آن دیار کوچانده شد.	۰/۲۵	درس دوم
۷	جاهای خالی را با کلمه مناسب پر کنید.	ب) کریم خان زند برخلاف سنت معمول از پذیرفتن عنوان شاه امتناع کرد.	۰/۲۵	الف) در سال ۱۸۵۷ میلادی، دولت ..... رسماً هند را جزئی از قلمرو خویش اعلام نمود.
۸	به سؤال چهارگزینه‌ای زیر پاسخ دهید.	ب) ایل افشار از جمله ایل‌های ..... بود که در به سلطنت رساندن حکومت ..... نقش داشتند.	۰/۵	الف) در دوره کدام پادشاه شهرهای شیراز و بندر بوشهر به مرکز مهم تجارت داخلی و خارجی تبدیل شدند؟
۹	به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید.	۱) نادرشاه ۲) کریم خان ۳) فتحعلی‌شاه ۴) آقا محمدخان	۰/۲۵	ب) در دوره کدام پادشاه شهرهای شیراز و بندر بوشهر به مرکز مهم تجارت داخلی و خارجی تبدیل شدند؟
۱۰	به سؤال چهارگزینه‌ای زیر پاسخ دهید.	الف) شرایط نادر برای پذیرفتن سلطنت را بیان کنید.	۰/۲۵	الف) شرایط نادر برای پذیرفتن سلطنت را بیان کنید.
۱۱	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.	ب) بزرگ‌ترین دستاورده انقلاب مشروطه در انگلستان چه بود؟	۱	ب) بزرگ‌ترین دستاورده انقلاب مشروطه در انگلستان چه بود؟
۱۲	به سؤال چهارگزینه‌ای زیر پاسخ کوتاه دهید.	پ) دیدگاه ولتر و مونتسکیو از روش‌نگران عصر روش‌نگران را بیان کنید.	۱	پ) دیدگاه ولتر و مونتسکیو از روش‌نگران عصر روش‌نگران را بیان کنید.
۱۳	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.	الف) فتحعلی‌شاه قاجار در دوران زمامداری خود با دو مشکل عمده مواجه بود. آن دو مشکل را بنویسید.	۱	الف) فتحعلی‌شاه قاجار در دوران زمامداری خود با دو مشکل عمده مواجه بود. آن دو مشکل را بنویسید.
۱۴	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.	ب) محاکم عرف در عصر قاجار به چه اموری رسیدگی می‌کرد؟	۱	ب) محاکم عرف در عصر قاجار به چه اموری رسیدگی می‌کرد؟
۱۵	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.	پ) در دوران قاجار وزارت مالیه توسط چه کسانی اداره می‌شد و چه وظایفی داشتند؟	۱	پ) در دوران قاجار وزارت مالیه توسط چه کسانی اداره می‌شد و چه وظایفی داشتند؟
۱۶	به سؤال چهارم پاسخ کوتاه دهید.	دو مرکز علمی و آموزشی مهم و بزرگ در دوره قاجار را بنویسید.	۰/۵	درس چهارم

نمره	kheilisabz.com	مدت آزمون: ۷۰ دقیقه	رشته: ادبیات و علوم انسانی	تاریخ ۳
		نوبت اول پایه دوازدهم دوره متوسطه دوم	آزمون شماره ۱	ردیف
۱ ۱/۵			به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید. الف) هدف میرزا حسن رشدیه از برپایی مرکز آموزشی جدید در دوره قاجار چه بود؟ ب) در دوره قاجار، نظام تولید از چند شیوه تولید تشکیل می شد و هر کدام مختص چه کسانی بود؟	۱۳
۰/۲۵			درس پنجم به سؤال چهارگزینه‌ای زیر پاسخ دهید. کدام گزینه جزء رویدادهای منتهی به صدور فرمان مشروطه محسوب نمی‌شود؟ ۱) اعتراضات مردم به اقدامات نوز از جمله افزایش حقوق گمرکی، پوشیدن لباسی شبیه روحانیت و بدرفتاری با ایرانیان ۲) به چوب بستن تعدادی از بازارگانان معترض به عملکرد نوز بلژیکی ۳) اقدام به دستگیری و تبعید برخی از رهبران معترض ۴) تأسیس انجمن‌های مخفی و نیمه‌مخفی و اعتراض به شرایط موجود	۱۴
۰/۵ ۰/۷۵			به سؤال زیر پاسخ کوتاه دهید. الف) شیخ فضل الله نوری خواستار برپایی چه نظامی بود؟ ب) سه تن از مشهورترین روش‌نگران عصر قاجار را نام ببرید.	۱۵
۱ ۱		مواست باش، مهاجرت صغرا رو با مهاجرت کبرا اشتباه گشته.	به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید. الف) خواسته‌های مردم در اعتراضی که به مهاجرت صغرا نام گرفت، چه بود؟ ب) زمینه‌ها و علل سیاسی خارجی در نارضایتی مردم در دوران پیش از مشروطه چه بود؟	۱۶
۰/۲۵		دوتا پیمان راشنم اتفاده مثبت و اتفاق مثبت که هر کدام بین سه تا کشور بشه شدند.	درس ششم درستی یا نادرستی جمله زیر را مشخص کنید. پیمان اتحاد مثبت میان کشورهای آلمان، اتریش - مجارستان و ایتالیا بسته شد.	۱۷
۰/۵ ۰/۵			به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. الف) رهبران ملی گرایان در ایتالیا که برای استقلال و اتحاد جنگیدند چه کسانی بودند؟ ب) لقب مرد آهنین متعلق به کدام شخصیت ملی آلمان است؟	۱۸
۱ ۱			به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید. الف) مهم‌ترین علل وقوع جنگ جهانی اول را بنویسید. ب) بعد از پایان جنگ جهانی اول در کنفرانس ورسای، در مورد آلمان چه تصمیمی گرفته شد؟	۱۹
۲۰	جمع نمرات		موفق باشید	

ردیف	تاریخ ۳	رشته: ادبیات و علوم انسانی	مدت آزمون: ۷۰ دقیقه	kheilisabz.com
نمره	آزمون شماره ۱	نوبت دوم پایه دوازدهم دوره متوسطه دوم		
۱/۲۵	۱	درستی یا نادرستی جمله‌های زیر را مشخص کنید.	انقلاب صنعتی با اختراق و تکمیل ماشین بخار در انگلستان آغاز گردید.	
	۲	عمده ترین چالش مشروطه خواهان، فرهنگ کهن استبدادی بود.		
	۳	اعلامیه بالغور توسط کشور آمریکا صادر شد و نظر مساعد خود را با ایجاد سرزمهین یهودی در فلسطین اعلام کرد.		
	۴	پس از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ احمد قوام به نخست وزیری رسید.		
	۵	پس از پیروزی انقلاب، اولین نماز جمعه در تهران به امامت آیت‌الله طالقانی برگزار شد.		
۱/۷۵	۶	جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب کامل کنید.	قرارداد صلح میان ایران و عثمانی امضاء شد.	
	۷	در سده ۱۹ میلادی دو جریان فکری در بسیاری از سرزمین‌ها و جوامع اروپایی نصیح گرفت و زمینه‌ساز شکل‌گیری کشورها و دولت‌های ملی شد.		
	۸	به وجود آوردن، ارتش منظم در ایران از جمله برنامه‌های اساسی کشور بود.		
	۹	بیشترین حضور مردمی در صحنه‌های نبرد در دوران دفاع مقدس در قالب نیروهای انجام گرفت.		
	۱۰	براساس پیمان بخش‌هایی از خاک آلمان به فرانسه و لهستان و اگذار گردید.		
۰/۷۵	۱۱	به سوالات چهارگزینه‌ای زیر پاسخ دهید.	براساس معاهده مناطقی از سیستان و بلوچستان از ایران جدا و ضمیمه خاک هندوستان شد.	
	۱۲	(۱) پاریس ۲) ترکمنچای ۳) گلستان	در زمان کدامیک از پادشاهان، امتیاز کشف و استخراج نفت و گاز در سرتاسر ایران به مدت ۶۰ سال و اگذار شد؟	
	۱۳	(۱) ناصرالدین‌شاه ۲) مظفرالدین‌شاه ۳) محمدعلی‌شاه ۴) رضاشاه	کدام واقعه اوج حرکت اعتراضی به عملکرد حکومت پهلوی بود؟	
	۱۴	(۱) عید نوروز ۲) قیام پانزده خرداد ۳) مدرسهٔ فیضیه ۴) تحریم همه‌پرسی ۵) سید علی خامنه‌ای	پس از تنفیذ حکم ریاست‌جمهوری فرماندهی کل قوا و ریاست شورای انقلاب به وی و اگذار شد.	
۱	۱۵	گزینهٔ صحیح را از ستون سمت چپ به مورد مربوط به خود در ستون سمت راست وصل کنید.	الف) نخستین نخست‌وزیر پس از پیروزی انقلاب اسلامی ب) فرمانده جنگ‌های نامنظم در هشت سال دفاع مقدس پ) سومین رئیس‌جمهور ایران پس از پیروزی انقلاب اسلامی ت) پس از تنفیذ حکم ریاست‌جمهوری فرماندهی کل قوا و ریاست شورای انقلاب به وی و اگذار شد.	
۰/۵	۱۶	به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.	اساس کار تاریخ‌نگاری سنتی بر چه استوار بود؟	
۰/۵	۱۷	سازمان قضایی عصر قاجار از چه محاکمی تشکیل می‌شد؟	هدف میرزا حسن رشدیه از برپایی مراکز آموزشی جدید چه بود؟	
۰/۵	۱۸	هدف رضاشاه از اسکان اجباری عشاپیر چه بود؟	این فرد خود را دوچه به معنای رهبر نامید؟	
۰/۵	۱۹	فعالیت انگلیسی‌ها برای یافتن منابع نفت در ایران در کدام منطقه به نتیجه رسید؟	به دنبال کدام اقدام، امام خمینی به کشور ترکیه تبعید شد؟	
۰/۵	۲۰	دستور تشکیل مجمع تشخیص مصلحت نظام توسط امام خمینی برای رسیدگی به اختلافات میان کدام نهادها، صادر شد؟	به سوالات زیر پاسخ کامل دهید.	
۱	۲۳	چهار مورد از مشکلاتی که انقلاب صنعتی به وجود آورد را بیان کنید.	تجاری شدن کشاورزی ایران در عصر قاجار چه تأثیری بر کشاورزی داشت؟	
۱	۲۴	در جریان مشروطه چه حوادثی موجب به چوب بستن بازگانان و اعتراض و نارضایتی آنان شد؟ توضیح دهید.	بهانه رضاشاه برای یک‌شکل‌گردن لباس‌ها و کشف حجاب چه بود؟	
۱	۲۵	سه مورد از آثار و نتایج جنگ جهانی دوم را بنویسید.	در فاصله سال‌های ۱۳۲۰ تا ۱۳۳۲، قدرت در دست چه گروه‌هایی بود یا به عبارت دیگر تقسیم‌بندی قدرت در طی این سال‌ها چگونه بود؟	
۱/۵	۲۶	مبارزه با رژیم پهلوی در چه ابعادی انجام می‌گرفت؟	نخست قیام ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ چه بود؟	
۱	۲۷	چهار نهاد انقلابی را که پس از پیروزی انقلاب اسلامی به فرمان امام خمینی تشکیل شده‌اند، نام ببرید.	در هنگام شروع جنگ عراق علیه ایران وضعیت نیروهای نظامی ایران چگونه بود؟	
۰/۷۵	۲۸	جمع نمرات	موفق باشید	

پاسخنامهٔ تشریحی

آزمون شمارهٔ ۱ (نوبت اول)

- ۱۷- درست
- ۱۸- (الف) کاور و گاریبالدی   ب) بیسمارک
- ۱۹- (الف) اختلافات مرزی و دشمنی شدید آلمان و فرانسه، مسابقهٔ تسلیحاتی، رقابت بر سر مستعمرات و اقدام برای توسعهٔ نفوذ و دخالت در منطقهٔ شبه‌جزیره بالکان (ب) مستعمرات آلمان میان متفقین تقسیم و بخش‌هایی از خاک این کشور به فرانسه و لهستان واگذار گردید. علاوه بر این آلمان‌ها ملزم شدند به دولتهای متفق غرامت پردازند و توان نظامی خود را محدود نگه دارند.
- ۲۰- نادرست؛ اولین روزنامه، کاغذ اخبار نام داشت.
- ۲۱- گزینهٔ «۲»، محمدحسن خان اعتمادالسلطنه در کتاب صدرالتواریخ، امیرکبیر را ستایش می‌کند.
- ۲۲- خاوری شیرازی - تاریخ ذوالقرنین
- ۲۳- گسترش مدارس جدید، تأسیس دانشگاه و رواج آموزش تاریخ به عنوان یک رشتهٔ علمی
- ۲۴- (۱) تأکید بر تاریخ سیاسی و نظامی و شرح طولانی جنگ‌ها و فتوحات
- ۲۵- (۲) توجهی به زندگی اجتماعی و حیات فرهنگی و اقتصادی مردم
- ۲۶- (۳) توجهی به علل و نتایج رویدادها و تحولات تاریخی
- ۲۷- (۴) رواج روحیهٔ تملق و چاپلوسی
- ۲۸- (۵) تأکید بر مصنوع و متکلفنویسی و پرهیز از ساده‌نویسی
- ۲۹- (۶) توجهی به سنجش و نقد منابع (ذکر ۴ مورد کافی است).
- ۳۰- (۷) نادرست؛ ایل افشار
- ۳۱- (۸) گزینهٔ «۲»، کریم‌خان
- ۳۲- (۹) ۱) موروئی‌شدن سلطنت در خاندان او؛ ۲) حمایت‌نکردن بزرگان و رؤسای طوایف از خاندان صفوی؛ ۳) حل اختلافات مذهبی با دولت عثمانی
- ۳۳- (ب) منشأ الهی سلطنت نفی و مجلس منشأ قدرت و تعیین کنندهٔ اختیارات پادشاه شناخته شد.
- ۳۴- (پ) ولتر از اطاعت انسانی از عقل و مبارزه با خرافات سخن می‌گفت. مونتسکیو از تفکیک قوای سیاسی و حقوقی بشر دفاع می‌کرد.
- ۳۵- (۱۰) گزینهٔ «۳»، میرزا حسین‌خان سپهسالار
- ۳۶- (۱۱) ۱) تهاجم نظامی گستردهٔ روسیه؛ ۲) رقابت دولتهای انگلستان و فرانسه برای نفوذ سیاسی و اقتصادی در ایران
- ۳۷- (ب) محاکم عرف به تخلفات شرعی و جرایم سیاسی و امنیتی مانند شورش، سرقت، نزاع و عدم پرداخت مالیات رسیدگی می‌کرد. این محاکم توسط قضات و مأمورانی که از مقام‌های حکومتی فرمان می‌بردند و حقوق می‌گرفتند، اداره می‌شد.
- ۳۸- (پ) به وسیلهٔ مستوفیان اداره می‌شد و مستوفیان مسئولیت محاسبه و گردآوری مالیات‌ها و نظارت بر املاک دیوانی و سلطنتی (خاصه) را بر عهده داشتند.
- ۳۹- (۱۲) مدرسهٔ مروی و سپهسالار (مدرسهٔ شهید مطهری کونی)
- ۴۰- (۱۳) الف) فراهم‌آوردن شرایط برای سوادآموزی فرزندان تمام قشرهای مختلف جامعه بود.
- ۴۱- (ب) ۱) شیوهٔ تولید شبانکارگی (شبانی) یا ایلیاتی ← مختص ایلات و کوچنشینان
- ۴۲- (۲) شیوهٔ تولید سهمبَری دهقانی ← مختص ساکنان روستاهای و کشاورزان
- ۴۳- (۳) شیوهٔ تولید خردۀ کالای دولتی و خصوصی ← مختص اقتصاد شهری (کارگران و اصناف و تولیدکنندگان شهری)
- ۴۴- (۱۴) گزینهٔ «۴»، همهٔ گزینه‌ها از رویدادهای منتهی به صدور فرمان مشروطه محسوب می‌شود به جز گزینهٔ (۴).
- ۴۵- (۱۵) الف) مشروطه مشروعة
- ۴۶- (ب) میرزا صالح شیرازی، میرزا ابراهیم طالبوف، میرزا فتحعلی آخوندزاده
- ۴۷- (۱۶) الف) ایجاد عدالتخانه در همهٔ شهرها برای رسیدگی به شکایات مردم؛ ۲) عمل به قوانین اسلامی به طور دقیق
- ۴۸- (ب) شکستهای سیاسی - نظامی سنگین حکومت قاجار در برابر روسیه و انگلستان که منجر به جدایی سرزمین‌های پهناور و آباد از خاک ایران در شمال و شرق کشور و گسترش نفوذ و دخالت بیگانگان شد و ضربهٔ مهلكی به اعتبار و حیثیت آن حکومت وارد کرد.

- ۱۷- فراهم آوردن شرایط سوادآموزی برای فرزندان تمام قشرهای مختلف جامعه
- ۱۸- هدف آن مهارکردن نیروی رزمی عشایر بود.
- ۱۹- منطقه مسجدسلیمان
- ۲۰- مخالفت با کاپیتولاقیون
- ۲۱- مجلس و شورای نگهبان
- ۲۲- ۱) گسترش بی رویه شهرها؛ ۲) رشد سریع جمعیت؛ ۳) به وجود آمدن فاصله طبقاتی؛ ۴) نارضایتی‌های اجتماعی و اقتصادی
- ۲۳- موجب افزایش درآمد مالکان و مشارکت روزافزون تجار ایرانی و خارجی در صدور تولیدات برخی از محصولات کشاورزی نظیر پنبه و تربیک شد.
- ۲۴- بر اثر جنگ روسیه و زاین و افزایش حقوق گمرکی، قند گران شد و عین دوله به بهانه گرانی قند تعدادی از بازرگانان معترض به عملکرد نوز را گوشمالی داد و به اشاره صدراعظم علاوه‌الدوله، حاکم تهران تعدادی از بازرگانان خوش نام و سرشناس تهران را به چوب بست.
- ۲۵- رضا شاه به نام تمدن و تجدد و مبارزه با کهنه‌پرستی به یکشکل کردن لباس‌ها و برداشتن حجاب بانوان اقدام کرد.
- ۲۶- ۱) ۵۰ میلیون نفر انسان بر اثر این جنگ کشته شدند. تلفات روسیه و آلمان بیش از سایر کشورها بود. ۲) بسیاری از کشورهای اروپایی و برخی از کشورهای جنوب شرق آسیا به شدت صدمه دیدند و آسیب‌های اقتصادی فراوانی به آن‌ها رسید. ۳) گرسنگی، بیماری‌های مسری، آوارگی و اختلال‌های روحی و روانی از دیگر مصیبتهای جنگ بود.
- ۲۷- شاه فقط بر ارتش مسلط بود. نظارت و قدرت اداری و اجرایی کشور در اختیار مجلس شورای ملی و هیئت دولت بود. اعیان و اشراف زمین‌دار و غیرزمین‌دار در مجلس، کابینه و در سطح محلی، قدرت و نفوذ زیادی داشتند.
- ۲۸- ۱) فعالیت سیاسی؛ ۲) مبارزه فرهنگی؛ ۳) مبارزه مسلحانه
- ۲۹- ۱) هدف مبارزه تغییر کرد و سرنگونی رژیم پهلوی هدف نهایی مبارزان شد. حضور امام خمینی در صحنه مبارزه موجب شد بسیاری از روحانیون به مبارزات سیاسی روی بیاورند. علاوه بر روحانیون و دانشگاهیان، افشار دیگری از جامعه نیز به جمع مبارزان پیوستند. رهبری امام خمینی به عنوان مرجع دینی برجسته‌تر شد و مبارزان به نقش و قدرت مذهب در این زمینه توجه بیشتری نشان دادند.
- ۳۰- ۱) کمیته انقلاب اسلامی؛ ۲) سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ ۳) جهاد سازندگی؛ ۴) کمیته امداد امام خمینی؛ ۵) نهضت سوادآموزی؛ ۶) بنیاد مسکن انقلاب اسلامی؛ ۷) بسیج مستضعفان (ذکر چهار مورد کافی است).
- ۳۱- پس از پیروزی انقلاب اسلامی و سقوط حکومت شاهنشاهی، نیروی ارتش و ژاندرمری به دلیل تصفیه و یا فرار فرماندهان و بسیاری از افسران آمادگی کامل برای رویارویی با جنگی بزرگ را نداشتند. نیروی جوان و تازه‌تأسیس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نیز با وجود محدودیت‌های تشکیلاتی، تجهیزاتی و تدارکاتی، سخت درگیر مقابله با آشوب‌های ضدانقلاب شده بود و نیروی مردمی بسیج نیز در حال شکل‌گیری بود.

ازمون شماره ۹ (نوبت دوم)

- ۱- درست
- ۲- درست
- ۳- نادرست؛ اعلامیه بالفور توسط کشور انگلستان صادر شد.
- ۴- نادرست؛ زاهدی به نخست وزیری رسید.
- ۵- درست
- ۶- ارزنهالروم
- ۷- ملی گرایی - آزادی خواهی
- ۸- انگلیسی‌ها
- ۹- بسیجی - جهاد سازندگی
- ۱۰- ورسای
- ۱۱- گزینه «۴»، گلداسیمت
- ۱۲- گزینه «۲»، مظفرالدین شاه
- ۱۳- گزینه «۳»، واقعه مدرسه فیضیه در قم اوج حرکت اعتراضی به عملکرد حکومت بوده است.
- ۱۴- (الف) «۳» محمدعلی رجایی
- ۱۵- (ب) «۴» مصطفی چمران
- ۱۶- (ت) «۱» ابوالحسن بنی صدر
- ۱۷- پرسی زندگی پادشاهان و شرح فتوحات آنان
- ۱۸- محکم عرف - محکم شرع

درس نامهٔ توب برای شب امتحان

دارالترجمة همایونی در زمان ناصرالدین شاه

بر این اساس، ترجمة آثار اروپایی به زبان فارسی تأثیر بسزایی بر آشنایی نویسنده‌گان و مورخان ایرانی با بیشتر و روش مورخان اروپایی داشت.

روش تاریخ‌نگاری جدید

در این شیوه، تاریخ‌نویسان و پژوهشگران با استفاده از ۱ روشن تحقیق علمی، ۲ بهره‌برداری از منابع و اسناد و مدارک معتبر و ۳ گزینش و نقد آن‌ها، رویدادهای تاریخی را ارزیابی می‌کنند؛ آن‌ها همچنین از نتایج تحقیقات علمی مانند باستان‌شناسی، زبان‌شناسی، گل‌شناسی، گیاه‌شناسی و اسطوره‌شناسی در مطالعهٔ تاریخ بهره‌مند می‌شوند.

بینش تاریخ‌نگاری جدید

در تاریخ‌نویسی نوین، جنبه‌های گوناگون حیات انسانی اعم از سیاسی، نظامی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی بررسی می‌شود. مقایسه با تاریخ‌نگاری سنتی: اساس کار تاریخ‌نگاری سنتی، بررسی زندگی پادشاهان و شرح فتوحات آنان بود.

رویدادهای مؤثر بر بینش مورخان ایرانی:

- انقلاب مشروطه
- جنگ جهانی اول و دوم
- اشغال ایران
- کودتاهاي ۱۲۹۹ و ۱۳۳۲ ش
- جنبش ملی شدن نفت
- انقلاب اسلامی

نکتهٔ ۱ انقلاب مشروطه تأثیر عمیقی بر دگرگونی بینش مورخان ایرانی داشت و توجه آن‌ها را به نقش مردم در رویدادهای تاریخی جلب کرد.

نکتهٔ ۲ بینش تاریخ‌نگاری جدید در کتاب تاریخ بیداری ایرانیان نوشتۀ میرزا محمد نظام‌الاسلام کرمانی وجود دارد. در این کتاب ضمن توجه به مردم، نقش طبقات اجتماعی مختلف را در انقلاب مشروطه نشان داده است.

گونه‌های منابع تاریخی در دورهٔ معاصر:

- تاریخ
- كتاب‌ها
- خطاطان
- سفرنامه‌ها

روزنامهٔ کاغذ اخبار؛ اولین روزنامهٔ ایران ← توسط میرزا صالح شیرازی منتشر شد.

روزنامهٔ وقایع اتفاقیه؛ توسط امیر کبیر منتشر شد. بعدها به روزنامهٔ دولت علیه ایران تغییر نام داد.

۴ استناد و منابع آرشیوی؛ شامل مکاتبات حکومتی، فرمان‌ها، معاهدات سیاسی، نامه‌های شخصی و اداری، استناد مالی و قضایی، گزارش‌های اقتصادی، فرهنگی، نظامی و حقوقی. ۵ بنها، اشیا و وسایل؛ آثار معماري شامل بنها، خیابان‌ها، کوچه‌ها، میدان‌ها، اشیا و لوازم به جامانده و ... .

درس ۲

ایران و جهان در آستانهٔ دورهٔ معاصر

ایران از نادر شاه افشار تا آقامحمدخان قاجار

شرایط و اوضاع ایران در این دوره با سقوط اصفهان و فروپاشی صفویان، ایران دچار آشفتگی و هرج و مر ج شد. افغان‌ها ناتوان از تسلط بر قلمرو صفویان و ناآشنا با اصول کشورداری، نتوانستند حکومت مقتدری تشکیل دهند. روسیه و عثمانی فرصت را مناسب شمردند و بخش‌هایی از شمال و غرب کشور را اشغال کردند. در چنین شرایطی سرداری از ایل افشار به نام نادر، پا به عرصه نهاد.

درس ۱

تاریخ‌نگاری و گونه‌های منابع دورهٔ معاصر

تاریخ‌نگاری سنتی
تاریخ‌نگاری جدید

تحولات تاریخ‌نگاری دورهٔ معاصر

۱- تاریخ‌نگاری سنتی

تاریخ‌نگاری سنتی، ادامهٔ وقایع‌نگاری‌ها و مجلس‌نویسی‌های دورهٔ صفوی و پیش از آن است. مورخان سنتی، اغلب اهل شعر و ادب بودند و آثار خود را با خصوصیات ادبی تألیف می‌کردند.

برجسته‌ترین ویژگی‌های تاریخ‌نگاری سنتی

- تأکید بر تاریخ سیاسی و نظامی و شرح طولانی زندگی شاهان، جنگ‌ها و فتوحات
- بی‌توجهی به زندگی اجتماعی و حیات فرهنگی و اقتصادی مردم
- بی‌توجهی به علل و نتایج رویدادها و تحولات تاریخی
- داشتن روحیهٔ تملق و چاپلوسی
- تأکید بر مصنوع و متکلف نویسی و پرهیز از ساده‌نویسی
- بی‌توجهی به سنجش و نقد منابع

نکتهٔ ۱ شیوهٔ تاریخ‌نگاری دوران افشاریه و زندیه، استمرار تاریخ‌نویسی عصر صفویان بود.

نام کتاب	نویسنده	دورهٔ تاریخی	موضوع
جهانگشای نادری و دزه نادره	میرزا مهدی خان استرآبادی	شرح فتوحات نادر و ستایش وی	تاریخ افشاریه
تاریخ گیتی گشا	میرزا محمدصادق موسوی	تملق گویی از فرمانروایان زند	تاریخ زندیه

انتقادیهٔ تاریخ‌نویسی سنتی

از پیشگامان انتقاد به تملق و متکلف‌نویسی

۱ خاوری شیرازی نویسندهٔ کتاب تاریخ ذوالقرنین و مورخ مشهور زمان فتحعلی‌شاه میرزا محمد‌جعفر خورموجی نویسندهٔ کتاب حقایق‌الأخبار ناصری، از مورخان عصر ناصری و نخستین کسی که واقعیت قتل امیر کبیر را بازتاب داده است.

۲ محمدحسن خان اعتماد‌السلطنه نویسندهٔ کتاب صدرالتواریخ؛ وی در این کتاب امیر کبیر را ستایش می‌کند.

نکتهٔ ۲ حسن خان اعتماد‌السلطنه از مورخان مشهور عصر قاجار، به ریاست دارالترجمه همایونی برگزیده شد.

میرزا فتحعلی خان خوندزاده

تاریخ‌نویسی سنتی را به شیوهٔ علمی نقد کرد.

در رسالهٔ ایراد، شیوهٔ تاریخ‌نویسی رضاقلی خان هدایت را به دلیل استفادهٔ او از شعر در بیان رویدادها و کاربرد الفاظ مصنوع مورد انتقاد قرار داد.

میرزا آفخان کرمانی: معتقد بود مورخان جدید اروپایی با بررسی سیر حوادث و نتایج رویدادها به قوانینی دست یافتهداند که آن را «حکمت تاریخی» می‌نامند.

۲- تاریخ‌نگاری جدید

زمینه‌های پیدایش: جنگ‌های ایران و روسیه (دوران فتحعلی‌شاه) ← توجه زمامداران و نخبگان به دنیای غرب ← مقایسه وضعیت ایران و غرب ← ترجمهٔ آثار اروپایی در دوران عباس‌میرزا ← تأسیس مدرسهٔ دارالفنون و ایجاد دارالطباعة دولتی و

تأسیس حکومت افشاریه

ایل افشار

دوران افشاریه و زندیه	
در این دوره به چهار دلیل سازمان اداری و دیوانی، اعتبار و قوت سابق را نداشت:	
(۱) حاکمیت عناصر ایلی	
(۲) غلبهٔ تفکر نظامیگری	
(۳) بی‌ثباتی سیاسی	
(۴) کوتاهبودن دوران استقرار سلسله‌ها	
دلایل عدم رونق نهادهای اداری در دوران نادرشاه:	۲ - نظام اداری و سیاسی
(۱) اقتدار‌گرایی شاه	
(۲) استبداد مطلق شاه	
(۳) تمکز بر امور نظامی و ارتضش	
(۴) استفاده از دوستان و نزدیکانش در امور اداری و اقتصادی	
نکته: بی‌توجهی نادر به نظام اداری تا جایی بود که وی شهری را به عنوان پایتخت انتخاب نکرد.	
مشهد و کلات بیشتر محل گردآوری خزانین و غنایم نادر بوده‌اند.	
شیوهٔ اداره ایالات و ولایات و شهر و روستاها همانند دورهٔ صفویه بود.	
ضعف و رکود شدید کشاورزی به دلیل:	
(۱) جنگ‌ها و آشوب‌های داخلی	
(۲) اشغال بخش‌هایی از نواحی غربی و شمالی ایران توسط عثمانی و روسیه	
(۳) کاهش شدید نیروی انسانی در کشاورزی به علت: تداوم جنگ‌های داخلی و خارجی در دوران نادرشاه و نیاز به نیروی رزمnde	
دورهٔ کریم‌خان:	۳ - اقتصاد، تجارت و کشاورزی
- بهبود وضع کشاورزی و بازرگانی	
- تبدیل شهرهای شیراز و بندر بوشهر به مرکز مهم تجارت داخلی و خارجی	
- آرامش و ثبات سیاسی نسبی	
- کاهش مالیات‌ها	
به سبب آشفتگی‌های سیاسی و اجتماعی، علم و آموزش، رونق دوران صفویان را نداشت. مدارس و حوزه‌های علمیه تعطیل شدند	
یا از رونق افتادند.	۴ - علم، ادبیات و آموزش
دوران کریم‌خان:	
- رونق فعالیت‌های علمی و آموزشی	
- تحول شعر و ادب فارسی؛ (دوران نهضت بازگشت ادبی)	
دورهٔ نادر:	
- شهر اصفهان بازسازی شد.	
- ساخت بنای باشکوهی مانند کاخ خورشید در منطقهٔ کلات که محل نگهداری خزانین نادر بود.	
دورهٔ کریم‌خان:	
- ساخت مجتمعهٔ مسجد و بازار و حمام و کیل، ارگ کریم‌خانی	
- بازسازی آرامگاه حافظ، سعدی و باغ دلگشا	۵ - هنر و معماری
- گسترش بنای‌هایی با کاربرد تفریحی مانند کلاه فرنگی	
- تحول در نقاشی و نگارگری: نقاشان به تدریج هنر خود را با معیارهای هنری اروپا تطبیق دادند.	
نکته: مکتب نقاشی شیراز که در دورهٔ مغولان شکل گرفته بود، در دورهٔ زندیه اوج گرفت. نقاشان بر جسته‌ای مانند محمدصادق، اشرف و میرزا بابا آثار زیبایی آفریدند.	

نادر چگونه شاه ایران شد؟

اقدامات نادر

افغان‌ها را شکست داد.

در چندین نبرد بر ارتش قدرتمند عثمانی پیروز شد و سرزمین‌های اشغال شده ایران را آزاد کرد.

روس‌ها با مشاهده توان نظامی نادر و جنگجویانش، نیروهای خود را از ایران بیرون بردن.

تمهیض دوم را به بهانهٔ بی‌کفایتی از سلطنت خلع کرد.

بزرگان کشور و سران ایل‌ها را به شورای دشت مغان فراخواند.

شرایط نادر برای پذیرفتن سلطنت

موروثی شدن سلطنت در خاندان او

حمایت نکردن بزرگان و رؤسای طوابق از خاندان صفوی

حل اختلافات مذهبی با دولت عثمانی

کارشناسی‌های عثمانی‌ها

علت ناکامی نادر در رفع اختلافات با عثمانی

گرفتاری‌های داخلی و خارجی نادر

دلایل توفیق نیافتند نادر در ایجاد ثبات و امنیت پایدار و تثبیت حکومت افشاریه چه بود؟

اشتغال پیوسته نادر به جنگ

دریافت مالیات‌های اضافی از مردم برای تأمین هزینه‌های جنگ

بدگمانی وی به نزدیکان و بزرگان کشور و برخورد خشن با آن‌ها

سرانجام حکومت افشاریه

با مرگ نادر دورانی از رقابت و جنگ برای به دست گرفتن قدرت آغاز شد. دو تن از

برادرزادگان نادر به عنوان جانشین او، مدت کوتاهی مدعی حکومت شدند؛ تا این‌که

نوبت به نوہ او شاهرخ رسید. او به حکومت بر شهر مشهد بسته کرد تا زمانی که

آقامحمدخان قاجار وی را از میان برداشت.

به قدرت رسیدن زندیان

بعد از کشته شدن نادرشاه، کریم‌خان زند، رئیس طایفهٔ زند، با دو نفر از سرداران

ایل بختیاری (علی‌مردان خان و ابوالفتح‌خان) متعدد شد و مدعاون حکومت از جمله

رئیس ایل قاجار (محمدحسن‌خان) را شکست دادند. در گام بعدی، کریم‌خان، متعددان

بختیاری خود را کنار زد و سلسلهٔ زندیه را به پایتختی شیراز تأسیس کرد.

کریم‌خان زند

وی از سیاست جنگ و کشورگشایی پرهیز کرد.

محوجات آرامش، آسایش، رونق و رفاه و شکوفایی علمی و فرهنگی را فراهم کرد.

از پذیرفتن عنوان شاه امتناع کرد و خود را «وکیل‌الرعایا» یعنی وکیل مردم ایران خواند.

ایران پس از کریم‌خان زند

پس از کریم‌خان، دوباره آشوب ایران را فراگرفت و جانشینان کریم‌خان با یکدیگر

می‌جنگیدند. در کمتر از ۱۵ سال، هفت تن از خاندان زند به قدرت رسیدند و نتیجهٔ این

کشمکش‌ها، فروپاشی سیاسی و اقتصادی و آسیب‌دیدن توان نظامی و اداری کشور بود.

آخرین فرمانروای زند، لطفعلی‌خان، به دلیل غرور و اشتباهات نظامی و روی‌گردانی بزرگانی چون

ابراهیم‌خان کلانتر از وی، در مقابل آقامحمدخان قاجار، شکست خورد و سلسلهٔ زند منقرض شد.

دوران افشاریه و زندیه

۱) برخورد سیاسی و نظامی با همسایگان غربی (عثمانی) و

شمالی (روسیه) ← مهم‌ترین مستلهٔ خارجی این دوره

۲) عقد معاهدهٔ صلح با عثمانی، برای حل اختلافات مذهبی

۳) در نظر گرفتن معافیت‌های گمرکی برای انگلیسی‌ها توسط

نادر و استفاده از دانش آن‌ها برای تأسیس نیروی دریایی در

دریای مازندران و خلیج فارس

۱ - روابط خارجی

۲- ایالات متحده آمریکا در راه استقلال

- سرزمین ایالات متحده تا قرن ۱۸م: شامل سیزده ایالت در ساحل اقیانوس اطلس بود که مستعمره انگلستان محسوب می‌شدند.
- جمعیت این سرزمین: شامل مهاجران اروپایی بود که به دلایل مذهبی، سیاسی و اقتصادی به آن جا مهاجرت کرده بودند.
- مردم این سرزمین به فرماندهی جرج واشنگتن و برای کسب استقلال با انگلستان وارد جنگ شدند.

دلایل جنگ ایالات متحده با انگلستان وضع مالیات سنگین توسط دولت انگلیس تحریکات فرانسویان

- سرانجام این جنگ با پیروزی مستعمره‌نشینان پایان یافت و جرج واشنگتن به عنوان اولین رئیس جمهور ایالات متحده انتخاب شد.
- دولت ایالات متحده پس از استقلال:
- ① با پیش‌روی به سوی غرب و کشتار وسیع سرخ‌پوستان، سرزمین‌های وسیعی را تصاحب کرد.
- ② با بهره‌گیری از نیروی کار بردگان آفریقایی، اقتصاد خود را توسعه بخشید و در سدة ۱۹ به پیشرفت‌های وسیع سیاسی، اقتصادی و صنعتی دست یافت.

۳- فرانسه، انقلابی برای آزادی و برابری

کشور فرانسه در قرن ۱۸م:

- ورشکستگی اقتصادی و ضعف سیاسی و نظامی: به سبب شکست نظامی از انگلستان و صرف منابع مالی هنگفت در آمریکا
- وجود مشکلات اجتماعی در فرانسه

طبقات جامعه فرانسه در قرن ۱۸م

طبقات جامعه فرانسه در قرن ۱۸م	
شامل اشراف و زمین‌داران بزرگ، که از پرداخت مالیات معاف بودند.	۱- طبقه ممتاز
(۱) اغلب تحصیل کرده بودند. (۲) به مشاغلی همچون وکالت، نویسنده‌گی، طبابت، روزنامه‌نگاری و تجارت استغفال داشتند.	۲- طبقه متوسط
(۳) از این‌که طبقه ممتاز امتیازی برایشان قائل نبودند به شدت ناراضی بودند.	۳- طبقه فقیر
(۱) جمعیت بسیار زیادی بودند. (۲) بار اصلی مالیات‌ها و خدمات نظامی بر دوش آن‌ها بود. (۳) آن‌ها دو عامل را باعث سیه‌روزی خود می‌دانستند: حکومت لویی شانزدهم و پادشاه فرانسه، طبقه ممتاز	

مشهورترین روشنفکران فرانسه مونتسکیو روسو ولتر

- ولتر: از اطاعت انسان از عقل و مبارزه با خرافات سخن می‌گفت.
- مونتسکیو: از تفکیک قوای سیاسی و حقوق بشر دفاع می‌کرد.
- روسو: بر اهمیت انتخابات تأکید می‌کرد و تشکیل حکومت را حاصل قراردادی اجتماعی می‌دانست.
- چگونه انقلاب فرانسه به وقوع پیوست؟
- در ۱۷۸۹م، مردم بینوا و خشمگین پاریس با حمله به زندان باستیل، انقلاب خود را آغاز کردند. انقلابیون، لویی شانزدهم را وادرار به امضای قانون اساسی جدید و پذیرش نظام مشروطه سلطنتی کردند. مدتی بعد انقلابیون تندرور، پادشاه را عزل و نظام جمهوریت را برقرار کردند. سپس لویی و همسرش ماری آنتوانت را اعدام کردند. اعدام این دو و همچنین افکار و شعارهای آزادی خواهانه انقلابیون، موجب ترس و خشم دولت‌ها شد و کشورهای اروپایی با فرانسه وارد جنگ شدند. طی این جنگ‌ها یکی از فرماندهان ارتش فرانسه به نام ناپلئون بنایارت با پیروزی‌های درخشانی که به دست آورد به شهرت رسید.
- ناپلئون با اجرای یک کودتا به قدرت رسید و به عنوان امپراتور فرانسه انتخاب شد.

وضعیت جهان در آستانه دوران معاصر

در رسمه‌های هفدهم تا نوزدهم میلادی

در جانب شرق: سه حکومت مسلمان ایران، عثمانی و گورکانیان هند، دوران ضعف خود را سپری می‌کردند.

در جانب غرب: امپراتوری‌ها و دولت‌های روسیه، فرانسه و انگلستان در مسیر قدرت و شکوفایی قرار داشتند.

الف) حکومت‌های مسلمان در گردداب مشکلات

۱- عثمانی، مرد بیمار اروبا

امپراتوری عثمانی در قرن ۱۸م بر بخش‌های وسیعی از شمال آفریقا و آسیای غربی تا اروپای شرقی حکومت می‌کرد.

گستردگی قلمرو

تنوع اقوام و ادیان و مذاهب

دلالی اصلی ضعف

سیاست‌های خشن و نادرست در برخورد با اقلیت‌های قومی و مذهبی

عثمانی

دخلات‌های زنان حرم‌سرا در امور کشوری

فساد سران سپاه

کشورهای اروپایی به ویژه روسیه، فرانسه و اتریش برای کسب منافع و به بهانه دفاع از حقوق اقلیت‌ها، در امور داخلی عثمانی دخالت می‌کردند.

در قرن ۱۹م، دولت عثمانی لقب مرد بیمار اروبا را گرفت.

افول عثمانی هم‌زمان با دگرگونی‌های سیاسی و شکوفایی تمدنی اروپاییان بود. این امر، تأثیر زیادی در پیشبرد سیاست‌های استعماری غرب در منطقه زمین داشت.

۲- گورکانیان هند اسیر استعمار غربی

حکومت گورکانیان هند را محمد باپر نواحه تیمور گورکانی تأسیس کرد.

اختلاف و دشمنی میان هندوها و مسلمانان

عوامل اصلی ضعف و انحطاط

گورکانیان در قرن ۱۸م

سوء مدیریت و ضعف شاهان

دسته‌بندي و وظفته‌های درباریان

وروود استعمارگران به این سرزمین

پرتغالی‌ها

اسپانیایی‌ها

در سده ۱۸م، دولت‌های فرانسه، هلند و انگلستان با تأسیس شرکت‌های بزرگ تجاری

با نام «کمپانی هند شرقی» فعالیت‌های استعماری خود را در هند گسترش دادند.

رقابت میان استعمارگران در هند با پیروزی انگلستان به پایان رسید.

انگلیسی‌ها با غارت سرزمین ثروتمند هند، قدرت خود را در جهان توسعه دادند و به دست‌اندازی سرزمین‌های مجاور هند از جمله ایران اقدام کردند.

سرانجام پس از سرکوب شورش سربازان هندی، دولت انگلستان رسماً هند را جزیی از قلمرو خویش اعلام کرد و ملکه انگلستان به امپراتریس هند و بریتانیا ملقب شد.

ب) اروپا و آمریکا: انقلاب و استعمار

۱- انگلستان: انقلابی آرام برای نظام مشروطه

انقلاب باشکوه در انگلستان: در سال ۱۶۴۶م میان مجلس به رهبری الیور کرامول و

چارلز یکم (پادشاه انگلستان)، جنگی درگرفت که به پیروزی مجلس انجامید. کرامول

نظام پادشاهی را برانداخت و خود رئیس جمهور شد. سپس به دلایل مذهبی با مجلس

درگیر شد و آن را منحل کرد. پس از مرگ کرامول، دویاره مجلس و نظام سلطنت احیا شد و پادشاه انگلستان، سلطنت را موهبت الهی می‌دانست و به مجلس توجهی نداشت،

از این رو بار دیگر با یکدیگر ستیز کردند تا این‌که مجلس پیروز شد. ← این اتفاق در

تاریخ انگلستان به انقلاب باشکوه شهرت دارد.

بزرگ‌ترین دستاورده انقلاب

نفع منشأ الهی سلطنت

باشکوه انگلستان

انتخاب مجلس به عنوان منشأ قدرت و تعیین کننده

اختیارات پادشاه

پس از انقلاب باشکوه، انگلستان رقایی همچون اسپانیا و فرانسه را شکست داد و

مستعمرات خود را در جهان گسترش داد.

انگلستان در دوران ملکه ویکتوریا به قدرت اول جهان تبدیل شد.